

Täysistunto

Tiistai 1.12.2020 klo 14.01—20.04

9. Hallituksen esitys eduskunnalle listaamattomien osakeyhtiöiden henkilöstöantien verotusta koskevaksi sääntelyksi

Hallituksen esitys HE 73/2020 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 27/2020 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 27/2020 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Edustaja Viitanen, esittely, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.34 **Pia Viitanen sd:** Arvoisa puhemies! Tässä siis on kysymys henkilöstöannista, jota valiokunta puoltaa kyllä. Tämän esityksen tavoitteena on se, että sitoutettaisiin yritysten työntekijöitä sitten tähän omaan yritykseen, ja samaan aikaan ollaan haluttu luoda malli, joka sitten selkeyttäisi osakkeen arvostamiseen liittyviä haasteita. Tässä tietenkin syntyy merkittävä veroetu, jolloin tämän pitää olla perusteltu, ja tässä nimenomaan perustellaan tätä ja myös valiokunta viittaa tässä esimerkiksi näiden startup-yritysten, kasvuyritysten, kilpailuasetelmaan niin kotimaassa kuin sitten kansainvälisilläkin työmarkkinoilla.

Tässä hallituksen esityksessä on tiettyjä rajoituksia, jotta tätä ei sitten ikään kuin verosuunnittelun keinoin käytettäisi eri asiaan kuin mihin tarkoitus on ollut. Tässä on tiettyjä rajauksia koskien esimerkiksi sitä, että säännöstä sovelletaan vain työnantajana toimivan listaamattoman yhtiön osakkeisiin. Edun on oltava henkilöstön enemmistön käytössä. Osakkeenomistaja ei saa omistaa yli kymmentä prosenttia yhtiön osakkeista, ja etu on rajattu ainoastaan henkilöstöön ja toimitusjohtajaan, ei siis koske hallituksen eikä hallitoneuvoston jäseniä. Yhtiön tulee harjoittaa tosiasiallista elinkeinotoimintaa, ja yhtiö ei voi sijaita kolmansissa maissa, ellei sitten ole verotietojen vaihtosopimuksia.

Jonkin verran näihin rajauksiin on kohdistunut asiantuntijakuulemisissa duubioita, minä vuoksi valiokunta jonkin verran sitten myös kertoo, miksi nämä rajaukset ovat perusteltuja, ja päädyimme kyllä niitä ihan yksituumaisesti kannattamaan.

Eli mietintömme koostuu näistä elementeistä. Lopuksi toteamme, että voimaantulo on sitten ensi vuoden alusta. Alun perinhän tämä voimaantulo oli jo tämän syksyn alussa, mutta tämä koronatilanne tietenkin esti sen, että emme täällä eduskunnassa tätä voineet käsitellä ennen kuin nyt syksyllä. Sitten korostamme myös tämän lakiesityksen vaikutusten seuranta ja myös sitä, että Verohallinto ohjaa säännösten oikeaa tulkintaa. Tässä on kysymys uudenlaisesta säätelytavasta, ja siksi sitä on hyvin tärkeää seurata.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 155/2020 vp

18.37 **Antti Kurvinen kesk:** Herra puhemies! Joillekin laeille joskus annetaan lempinimiä, ja sellainen vanha suomalainen tapa antaa lempinimi jollekin uudelle lainsäädännölle on ”Lex ja joku sukunimi” — niitä on monenlaisia — ja tätä lakia voi varmaan kutsua semmoisella leppinimellä kuin Lex Sipilä. Miksi? No, se selviää pian, tämän puheenvuoroni aikana.

Puhemies! Tämä ensimmäisessä käsittelyssä oleva valtiovarainvaliokunnan mietintö koskee tuloverolain ja verotusmenettelystä annetun lain muutoksia, ja tässä muutettaisiin listaamattomien, ei pörssiin listattujen, osakeyhtiöiden henkilöstöanteja koskevaa sääntelyä. Ja kuten tuossa edustaja Viitanen ansiokkaasti esitteli valtiovarainvaliokunnan näkemyksen, niin valiokunta puoltaa tätä hallituksen esitystä. Tämän esityksen tavoitteena ja tämän lakimuutoksen tavoitteena on toteuttaa listaamattomien kasvuyritysten henkilöstön parempaa palkitsemista ja kannustaa nimenomaan listaamattomissa osakeyhtiöissä henkilöstöä ja työntekijöitä hankkimaan yrityksen osakkeita itselleen ja sitä kautta sitouttaa työntekijöitä siihen yritykseen ja saada muutenkin draivia ja arvoa ja kaikenlaista voimaa siihen yritykseen.

Valiokunta puoltaa tätä esitystä monesta syystä. Se poistaa yrityksen arvostamiseen liittyvää epävarmuutta ja näin lisää verotuksen ennakoitavuutta. Lisäksi se lisää listaamattomien yhtiöiden henkilöstön palkitsemismuotoja ja näin parantaa startup-yritysten ja kasvuyritysten kilpailuasemaa kotimaisilla ja kansainvälisillä työmarkkinoilla. Ja kuten tuossa edustaja Viitanen sanoi, tähän liittyy tiettyjä rajoituksia, jotka ovat varmasti aivan perusteltuja: juuri tämä listaamattoman yhtiön asema työnantajana, että todella on työntekijöitä, ei ole vain joku tällainen työntekijätön sijoitusyhtiö, ja sitten muun muassa tämä rajoitus, että yli 10:tä prosenttia yhtiöstä ei saa omistaa.

Arvoisa puhemies! Tässä talossa on ollut oikeastaan ehkäpä tuolta vaalikaudelta 2011—2015 lähtien paljon keskustelua siitä, miten saisimme kasvuyrittäjyyttä vahvistettua, saataisiin aidosti niitä uusia nokioita Suomeen, ja on ollut tällaisia verkostojakin täällä, kasvuyrittäjyysverkostoja, on tutustuttu pelialaan, startup-skeneen niin sanotusti. Ja kyllähän se ajatus siitä, että huippuosajat sitoutuisivat Suomeen, perustaisivat yrityksiä, laajentaisivat niitä yrityksiä, on varmaan semmoinen isänmaallinen asia, mikä jakaa tätä salia oikealta vasemmalle. Tosiaan tämä on ollut Juha Sipilän pitkäaikainen idea, ja on hieno juttu, että nyt muistakin puolueista on tähän tullut ymmärrystä — tai kaikki olemme rakentaneet ja kehittäneet sitä Juha Sipilän ideaa. Tämä on varmasti sellainen keino, millä me toivon mukaan pääsisimme vähän siihen Ruotsin tilanteeseen, puhemies, niin että ei heti, kun joku firma menestyy, sitä myydä ulkomaille, vaan se jäisi Suomeen, kasvaisi ja kehittyisi ja syntyisi tällaisia kansainvälisiä suomalaisia vahvoja brändejä ja menestystarinoita.

18.40 **Matias Marttinen kok:** Arvoisa herra puhemies! Tämä esitys on siis myös meidän näkökulmastamme erittäin kannatettava. Tosiaan keskeinen sisältö liittyy siihen, että mikäli tässä henkilöstöantitilanteessa tämä osakkeen merkintähinta alittaisi tämän niin sanotun matemaattisen arvon, joka yhtiön osakkeelle on nettovarallisuuteen perustuen asetettu, niin vain näissä tilanteissa tälle merkinnälle syntyisi sitten veronalaista ansiotuloa. Tämä toivottavasti edelleen auttaa ja tukee sitä, että näitä henkilöstöanteja tullaan käyttämään enemmän, ja tämä toivottavasti myös selkeyttää tätä verotuskäytäntöä, joka on ollut kielämättä hyvinkin epäselvä tällä hetkellä.

Tämä lainmuutos ei tule koskemaan näitä työsuhdeoptioita, ja tässä myös verojaosto on omassa käsittelyssään tänne mietintöön kirjannut aivan oikeutetusti ja perustellusti

Pöytäkirjan asiakohta PTK 155/2020 vp

myös tilanteita, jotka liittyvät tällaiseen ehkä rajanvetoon henkilöstöannin ja työsuhdeopion osalta. Pidän hyvänä, että se on myös näin huolella tältä osin käyty vastaavasti läpi.

Tämä asia on sellainen, joka on meillä herättänyt kyllä laajasti myönteistä suhtautumista. Ja tosiaan, kuten toivoin, jatkossa tämän soisi olevan entistä enemmän käytetty menetely, mitä näissä listaamattomissa yrityksissä sitten tullaan käyttämään, ja pidän tätä valitua linjaa tässä esityksessä varsin perusteltuna. Vaikkakin siellä on ollut tiettyjä tilanteita, missä tätä rajanvetoa on jouduttu tekemään, mutta nyt, kun kuitenkin lähdetään siitä, että tämä koskee laajasti kuitenkin kaikkia listaamattomia yrityksiä, niiden henkilöstöanteja, kun nämä tietyt edellytykset täyttyvät, niin näen, että nyt tässä laajuudessa tällä päästään kyllä hyvin liikkeelle ja nämä perustelut ovat kyllä hyvin kannatettavia.

18.43 Antti Kurvinen kesk: Herra puhemies! Haluan antaa vielä ehkä tiiviin, poliittisemmän tulkinnan tälle listaamattomien osakeyhtiöiden henkilöstöantien kevennetylle verotukselle ja tälle niin sanotulle Lex Sipilälle.

Tästä nykyisestä punamultahallituksesta on paljon esitetty — minusta hieman absurdejakin — väitteitä kuluneen puolentoista vuoden aikana, että se tuo Suomeen jotenkin sosialismia. Täytyy sanoa, että jos tämmöiset esitykset ovat sosialismia, niin se sosialismihan on kyllä tosi yrittäjämyönteinen, hieno juttu, että se on jotain ihan muuta kuin mitä minä olen ymmärtänyt maailmalta, aika surullisiakin esimerkkejä jostakin.

Minun mielestäni, puhemies, tämä on hyvä esimerkki siitä, että tämä hallitus sen lisäksi, että se todella parantaa ihmisten välistä tasa-arvoa, myöskin tukee yrityksiä ja yrittäjyyttä ja tehdään järkevää talouspolitiikkaa. Tältä hallituskaudelta löytyy teollisuuspolitiikasta hyviä ratkaisuja, löytyy koronakriisissä yritysten tukemista, ja yritysten ja yrittäjien verotus on pidetty ennustettavana — erittäin tärkeä juttu Suomen kilpailukyvyllä — ja sitten vielä tämmöistä pientä porkkanaa rakennetaan sille.

Puhemies! Olisi erittäin tärkeää, että me saisimme huippuosajia maailmalta Suomeen. Olen itsekin joskus keskustellut pelialan suomalaisten huippujen kanssa, startup-yritysten omistajien kanssa, ja se on aika herkkääkin hommaa, saadaanko rekrytoitua maailmalta, vaikkapa Amerikasta tai Aasiasta, joku huippuosaja Suomeen. Se voi olla kiinni siitä, löytyykö lapselle koulupaikka tai päivähoitopaikka ja asunto, ja Suomeen myös olisi tulossa moni huippuosaja — tällainen, joka voisi tämmöistä henkilöstöosakeantia tehdä — koska Suomi on puhdas maa, Suomi on turvallinen maa. Täällä asiat kuitenkin toimivat tosi hyvin, ja myös pidetään tämä maa sellaisena.

Mutta, puhemies, sanon poliittisena tulkintana, että nykyinen punamultahallitus on erittäin yrittäjämyönteinen ja tekee elinkeinoelämän kannalta erittäin järkevää ja ennustettavaa politiikkaa. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ei siltä näytä!]

18.45 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Kurvinen otti äsken esille sanan ”sosialismi” ja sen, onko sosialismia tai eikö ole sosialismia. [Vilhelm Junnilan välihuuto] Haluaisin muistuttaa siitä, että me sosiaalidemokraatit kuulumme Euroopan unionin parlamentissa, siis eurooppalaisessa kontekstissa, sosialistiseen ryhmään. Nyt riippuu vähän tästä, miten tätä sosialismi-sanaa todellakin ruvetaan määrittelemään — se menee semantiikan ja politiikan puolelle.

Haluaisin sanoa, että meille sosiaalidemokraateille sosialismi on erittäin yrittäjämyönteistä. Me tunnistamme yritystoiminnan merkityksen yhteiskunnissa. Me tiedämme, että erityisesti pienyrittäjät ovat omalla työllään eläviä ihmisiä — kaikki kunnioitus juuri sille

Pöytäkirjan asiakohta PTK 155/2020 vp

ja myöskin kaikki tuki sille, että luontevalla tavalla tässä mielessä toimimme. Me emme ole yrittäjävastaisia, vaikka kuulummekin sosialistiseen ryhmään Euroopan parlamentissa ja ehkä laajemminkin ajattelutavassa.

18.46 Matias Marttinen kok: Herra puhemies! Täällä edustaja Kurvinen nyt minusta luistelee ehkä hieman kaltevalla pinnalla, [Vilhelm Junnila: Sosialismin puolella!] mutta totean nyt yleisesti, herra puhemies, jotta pysymme edes jollain tavalla kiinni tämän asian käsittelyssä, että minusta tämä esitys, jota itsekin täällä olen kannattanut ja pitänyt hyvänä ja kehunut, ei nyt kuitenkaan ehkä muuta sitä isoa kuvaa, mistä tässä salissa olemme oppositiosta aika voimakkaastikin ja perustellusti tätä hallitusta kritisoineet.

Oikeastaan tämä viime päivien uutisointi koskien vaikka hallituksen työllisyystoimien tilannetta on nyt yksi hyvä asia, mistä tässä voidaan keskustella. Olemme tuoneet voimakkaasti tässä salissa esille esimerkiksi paikallisen sopimisen edistämisen merkityksen, joka edelleen loistaa poissaolollaan. Myös salin vasemmalta laidalta on tuotu lukuisia kertoja tämänkin hallituksen aikana näkökulmia siihen, mitä listaamattomien yritysten verokohtelulle pitäisi tehdä — toivon, että ette tee mitään, koska kaikki muutokset, mitä tällä hallitusohjelmalla siihen tehtäisiin, ovat heikkoja ja tulevat varmasti kiristämään listaamattomien yritysten verokohtelua.

Yhtä kaikki, arvoisa puhemies, en mene nyt verotukseen sen enempää, mikä koskee tämän hallituksen välillisen verotuksen ratkaisuja tai vaikka tänään verojaostossa ja VaVisa päätettyä [Puhemies koputtaa] energiaintensiivisen teollisuuden veronpalautusta ja siinä tehtyä ratkaisua, vaan totean, että on hyvä, että on valonpilkahduksia, kuten tämä esitys on, mutta isoa kuvaa se ei muuta kyllä miksiäkään.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 73/2020 vp sisältyvien 1.—2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.